

SLOVENSKI NAROD.

Izbaja vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gl., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gl. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četrstopenjske petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši „gledališka stolba“. — Opravištvu, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Tristoletnica pridruženja Sibirije k Rusiji.

—n. Pred kratkim je minilo 300 let, odkar je znameniti Jermak Timotejev s svojo družino in s četo kozakov, Litovcev in ujetih Nemcev, razdejavši malo muzelmansko državo na bregu Irliša in Tobola, položil pričetje priklopljenju Sibirije k Rusiji. Po dolgem preudarjanju se je odločilo, da se ima praznovati tristoletnica 26. okt., po naše 7. nov., to je tist dan, ko je Jermak vzel Isker, stolico sibirské države.

S hvaležnim priznanjem se spominajo Rusi Semena, Maksima in Nikite Strogonova, ki so na sibirskega „saltana“ poslali Jermaka Timotejeva s tovariši zaradi „očiščenja sirske zemlje“. Teh tovarišev kozakov je bilo 540 in Strogonovi so jim pridali 300 vojakov ter jih preskrbeli z vsem za boj potrebnim. Kazaki so čutili, da potomstvo ne bode pozabilo njih hrabrih činov, kajti ko se je, kakor nam pripoveduje letopis, po vzetju mesta Atik Murze kazaški krog posvetoval, naj se li gre naprej ali nazaj, so v množini bili oni, ki so govorili: „Nazad so stidom vozvratitsja neljzja (nij mogoče). Jesli Bog nam pomožet, to in po smerti pamjat naša ne oskudet (pojenja) v tih stranah, in slava naša večna budet.“

Zgodovina Sibirije od prvega ruskega pohoda se more v kratkih obdobjih potezati tako-le označiti. XVII. vek je prošel v vzemanju krajev s pomočjo kazaških pohodov, nalagajočih jasak (davek v kožuhovalni) domačinom, v postavljanju mest in v organizaciji uprave. XVIII. vek je bil svedokom ustanovitve suhopotne

trgovine s Kitajsko skozi Sibirijo, in uvedena rudniškega dela v Nerčinskem okraju in na Altaji. V tem stoletju so se tudi začeli v Sibirijo izganjati politični in pozneje tudi vsi kriminalni prestopniki. V XIX. veku je iznajdenje zlata in razvitje obrti z zlatom oživilo Sibirijo ter jo preobrazilo v ekonomičnem oziru; pridobila si je tudi v trgovinskem oziru, z jedne strani s pridruženjem Amurskega in Usurijskega okraja z druge pa z odkritjem morske poti v ustje Obi in Jeniseja. Na usodo Sibirije je vplivalo tudi uvedanje parobrodstva, umirjenje Kirgiške stepe in pridruženje Turkestanskega okraja.

Ako zdaj preštejemo naseljenje ter primerjamo s še nezaseljenim prostranstvom in ako se ozremo na razne pritožbe tamošnjih prebivalcev, moramo pač reči, da se je v 300 letih malo storilo za Sibirijo. Ali pri tem moramo v poštev vzeti razne zadržke, ki so Rusijo v teh tri sto letih ovirali v razvijanju plovdivitejšega delovanja v Sibiriji. Sibirija se je združila z Rusijo, ko je bila poslednja še sama na polovico puščava. Ne sme se pozabiti, da se je Ural, Orenburški okraj in vse Zavolžje naselilo še le v prošlem, a deloma tudi v sedanjem stoletju. Mej tem se je Rusija širila in na jug in na zapad. Na jugu je bil v tem času zaselen in obdelan Novorosijski okraj. Samo ob sebi se razume, da so taka zaselenja zahtevala od države, ki je v obče revna v ljudeh in kapitalu, velikih prizadevanj in dokler se je vršila kolonizacija Samarske ali Jekaterinoslavske gubernije, čakati sta morali Tomška in Jenisejska.

A zdaj so se okoliščine v prid Sibiriji znatno spremenile. Namestu kraja, ki je bil le

za izgnanstvo, nam predstavlja zdaj Sibirija, posebno zapadna, obširno prostranstvo za preseljenje onega preveč ruskega naroda, ki se bode naravno obraževal pri sedanji zistemi poljedelske kulture. Tu so ruske „Zjedinjene države“ in gotovo nij nobene države na svetu, ki bi bila glede emigrantov tako srečna kot je Rusija, katerej nij treba jih pošiljati prek morja, temveč jih seli doma v istem klimatičnem položaju, ne rušeč jim niti običajev niti jezika niti vere. Ako bi se n. pr. katera slovenska družina hotela izseliti v bližnjo sorodno Bosno, spremeniti bi morala celo svoje dosedanje življenje in to je skoro nemogoče; zagledelj nam Bosna v tem oziru ne more koristiti. S tem pa nikakor ne mislimo trditi, da bi na Slovenskem število prebivalcev razmeroma presegalo prostor in tudi ne moremo tu pretresati, ima li izseljevanje kako in katero korist. Ali ako bodo zdanje razmere še dalje trajale, bodo morali v marsikaterem kraju kmalu začeti resno misliti na izseljevanje, kajti ako bi družina čakala tako dolgo, da izgubi vse imetje, potem bi jej tudi izseljenje, ko bi se dalo tudi izvršiti, nič ne hasnilo. A vrnimo se k predmetu.

Sibirija ne pričakuje od Rusije samih delavskih rok — pravi „Luč“. Sibirici se pritožujejo, da jim Rusija jemlje zlato in jim v zameno daje samo slabih uradnikov in kriminalnih prestopnikov.

Ta pritožba nij neopravičena. Civilizacija se ne širi samo z uradniki, treba je storiti kaj več. Začelo se je uže nekoliko s tem, da se je otvorilo sibirsko vseučilišče. Zdaj je treba z železnico zvezati Sibirijo z ruskim središčem ter jej omogočiti bolj samostojno živ-

Listek.

Vasilij Vasiljevič Vereščagin.

Z Dunaja, 20. novembra 1881.

(Dalje.)

Kdo pa se drzne trditi, da je Vereščagin brez slovanskega domoljubja? Večjega domoljubja pač v nobenem človeku ne moreš najti, nego v onem, ki gre sto in stokrat v smrtno nevarnost, ki zre pogumno strašnej smrti v obraz — ne kot pustolovec — temveč za umetnost, za to, ker so njegovi bratje bili najkrutejši boj, da osvobodé svoje brate. Če je slikar to vojsko slikal strašno, je kot pravi umetnik to moral, — primoran je bil k temu kot domoljub — slikal je neopisljiva trpljenja in muke lastnega brata, ki je voljno trpel najhujše muke za vzvišeno idejo. Slikar pa se nam kaže tudi kot pravi človekoljub. Tudi Turek je pri njem bitje, ki trpi, tudi Turek bil je krut boj za svoj princip, ali

ker je moral! Kdor pri pogledu vojnih slik pravi, da Vereščagin nijma nežnih čutov, ta slik niti razumel nij. Zla vojske, gorje človeštva čuti na njegovih slikah živina — cela narava, kakor jo je slikal z neumrljivim čopičem Vereščagin! In kdor je kot gledalec in opazovalec mej množico od priprostitih ljudi slišal klice: „Ach, die Armen“, videl rosna očesa, tugo in gorje na blelih obrazih za slovanstvo ne baš vnetih ljudi, moral je vzklíkati: človek, ki je to ustvaril, nij človek s človeškimi čutili, to je vzvišeno bitje!

Kako ganljiva in pretresujoča je slika, ki nosi rusk napis, v katalogu zaznamovana „Besiegt“ (Premagani). Na širokem polju je na tisoče in tisoče nagih mrtvih vojakov. Tu leži truplo brez glave, tam brez nog, rok, polno ran v prsih, trebuhu, bedrih, stegnih, trupla okrvavljena; tam leži glava, tam loga; tu pa je truplo vojaka kvišku vzpeto, kakor da vstaja, da še živi, a uže je dejano mej mrtve tovariše. Na blelih obrazih vidi se miren, večni

san. Duhovnik — pop, v črnem pluvijalu, dolgolas, polnobradat, žalost in tuga izraženi sta mu na obrazu, on blagoslovlja mrtva trupla z blagoslovljenim kadilom, ter moli zadnjo molitev. Za njim stoji vojak odkrit, žalostno zre po tisočini mrtvih tovarišev. Za obema pa leži velik grob, na visokem kupu prsti sloni lesen križ — zmagovalni spomin premaganim. Čaroben svit večja globok utis. Podoba ta je veličanska, v krasno izdelanem zlatem okvirju, na levi in desni je zelenjad, v ozadju temnorudeč baršun, na obeh straneh jarkendiške preproge.

Čarobna je slika „pred napadom“ na Plevno. Vojaki leže v dolgih vrstah pripravljeni na boj. Resnost položaja slikana je v vsacem obrazu. Tu se dva pogovarjata, tam zró v daljino, kjer se uže vidi d'm pokajočih topov; na levi stojé generali in častniki z daljnogledi opazujoč, kaj se vrši v daljavi. To je bil tretji dan napada na Plevno. Svit teman; na vse zgodaj je rosilo; ilasta zemlja protivila

ljenje brez administrativnega varuštva. Zategadelj bi se morala odpraviti vsa general-gubernatorska uprava in uvesti sodnijske in zemeljske reforme, ki bi predručile vso sibirsko upravo, nahajajočo se v istem položaji, v katerem jo je pustil Speranski pred šestdesetimi leti.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 20. decembra.

Novine zedinjene levice hotele so na vsak način vedeti, da mora priti **ministerska kriza**, ker je desnica o Herbstovem predlogu tako slabo zmagala in ker je pal Lienbacherjev predlog. Za nedeljo bil je napovedan cesarjev prihod iz Gödöllő na Dunaj. Vlada poklical je takoj k sebi Taaffeja, se dolgo z njim pogovarjal, — ministerske krize pa le nij. Sobotni list „D. Ztg.“ prinaša na prvem mestu svojim vernim poročilo, da vladni dunajski list še zdaj nij objavil demisijeminstertva — in to mora zopet denes svojim vernim ponavljati: ministertvo nij demisijoniralo. Taaffe še ostane, ker uživa zaupanje vladarjevo.

Ko nastopi nov minister, izda okrožnico na zastopnike v inozemstvu. Tako bode storil tudi grof **Kalnoky**. Nekateri listi vedó uže pripovedovati o vsebini te okrožnice: Kalnoky bode vnanjo politiko gledé dunavskega vprašanja v smislu svojega prednika nadaljeval, interese Avstro-Ogerske na vse strani branil, se trudil z vsemi vlastmi ohraniti prijazne razmere, z osebno s sosednimi vlastmi.

Vnanje države.

V **Rusiji** je zopet začelo se kuhati in vreti mej ljudsko maso. V Petrogradu pridejo dan za dnem na sled mnogim udeleževalcem pri usmrtni Aleksandra II., a v Gačini pripravljala se nov komplot proti Aleksandru III. Zaprli so več častnikov. Po izjavah v ječo vrženih prikazujejo se vedno večje zarote in groza obhaja človeka, ko vidi da je pogubna ta mreža potegnila nase in zvezala mnogo odličnih mož. Če ubijejo jedno tako nihilistično glavo, izraste jih zopet deset.

Iz Rima dobajajo vsak dan drugačna poročila o **papeževem** sedeži. Denes se poroča, da odide v Fuldo, jutri se zagotavlja, da ostane v Rimu, a da bode zahteval posvetno vladarstvo nazaj, zdaj sklepa zvezo z Bismarkom, zdaj zopet Bismark neče nič ve deti o tej zvezi, ker se boji zamere pri laškem kralji. Ali pa so morda te vesti vse le časni-karske izmišljije?

Pričakovalo se je mnogo dobrih nasledkov od **irskega** deželnega zakona, a te nadeje se nečejo prav uresničiti. Zakon zadel je težko zemljiščne lastnike in oni bitko tožijo, a tudi najemniki z njim niso zadovoljni. Zločinstva pa se vedno še nadaljujejo, skoro vsak dan najdejo kakega lastnika ubitega.

se je brzej hoji. Zato bil je napad silno težak. Ta dan bil je carjev god. Generali osrčevali so vojake, ter menili, da morajo Plevno dati carju za godovno darilo. Spredej so turške tvrđnjavice, brda in holmi . . .

Presunljiva je slika „po napadu“. Napad na Plevno bil je neopisljivo ljut; število ranjenikov čezmerno. Pripravljena bila je bolnica za 500 ljudi, a ranjenikov bilo je 7—8000. Slika nam predstavlja dolgo vrsto šatorov za ranjence. Spredej mnogo, premnogo ranjencev. Tu stoji vojak, čeljusti so mu zavite v belo platno, a vsa zaveza je uže okrvavljena; krv cedi se skozi platno ter kaplje na zemljo; na tleh leži v krvavih srajcrah mnogo ranjencev; nekaterim se vidi, da se bore s smrtjo. Jeden čuti dovelj moči v sebi, da vstaja, drugi opira se na puško, tretji sedi z razdrobljeno ramo v silnih mukah, četrti drži se za okrvavljeno glavo . . . Tam si vojaki sami perejo rane pri vodnjaku ali v škafu vode; tu vojaki z obvezanimi rokami, nogami. Na vseh obrazih vidi

Dopisi.

Iz Borovnice 19. dec. [Izv. dop.]

V nedeljo 18. dan decembra imelo je naše „narodno bralno društvo“ svoj letni občni zbor. Iz odborovih poročil se je videlo, da društvo naše stoji na dobrih nogah, da se je v odhajajočem tem letu o raznih prilikah častno ponašalo, in konečno, da so se tudi društveniki primerno marljivo posluževali pripomočkov, ki jih daje to društvo v izobraževanje in podkrep slovenske narodne zavesti. Tako iu še boljše bode v novem letu! — Za društvenega vodjo se je izbral zopet dozdanji zaslužni predsednik, posestnik Janez Boršt-nik, za tajnika pa posestnik Karel Žitnik. — V novem letu bode društvo naročeno na te-le časopise: „Slovenski Narod“, „Novice“, „Soča“, „Edinost“, „Slovenski Gospodar“, „Gospodarski List“, „Ljublj. Zvon“, „Kres“, „Brenclj“ pa dunajska „Tribüne“. — „Slo-venec“ pa se je iz znanih uzrokov izbacnil. — Naše „narodno bralno društvo“ je zopet dobro zatrjeno, da bi obilnih, obilnih sadov donášalo.

Zdaj nekaj kratkega, pa občnega. Ozi-raje se po domovini, z žalostjo opazujemo, da za narodna društva boče zlata doba zatoni. Vsak kot mile naše domovine bi moral imeti svoj naroden hram, kjer bi se naši slo-venski možje tega in onega stanu zbirali ka-kor v nadaljevalnej šoli, ter se tukaj učili, kar je potrebno za njihov stan in za splošno omiko, česar se pa v prvotnej šoli navaditi nijo mogli. Saj vidimo bolj in bolj, da se nam je zanašati le na svoje lastne moči, če hočemo priti do svojih pravic in do na-rodne časti, brez katere nikdar nič veljali ne bomo. Mi Slovenci pa, ki nijnamo svojih, svoj narod ljubečih, plemenitah in graščakov, ki veliko veljajo pred ljudmi, a menj pred Bogom, — mi Slovenci, ki tudi nijnamo moč nega meščanskega srednjega stanu, mi torej zamoremo zidati največ le na kmeti, ora-tarski stan, in tega moramo privedi do prave slovenske neustrašljive zavednosti! Zato pa moramo dati temu stanu višjih izobraže-valnih šol tudi v podobi narodnih bralnih društev in čitalnic! Ali teh nam še manjka, obilo manjka! Ravno zategadelj smo pa žalostni videti, da se v tem letu nij osnovalo skoro nič novih takih društev, da si jih je seosebno po Dolenjskem in Gorenjskem živo, živo potreba! In tudi o uže obstoječih bralnih društvih se to leto

nij vse žulo, kar se je pričakovalo. — Iskrena želja nam torej bodi, da nam novo leto pokaže veselejše lice, tudi na to stran! Gospodje pa, tisti, ki so poklicani, naj izpol-njujejo svojo narodno dolžnost!

Iz Drage [Izviren dopis.] Draga (nemški Suchen) gotovo nij vsacemu bralcu „Na-roda“ znana; pa so prebivalci trdnega narod-nega značaja, kar so pri vsakej volitvi poka-zali. Fara Draga je po vsem slovenska, iz-vzemši peščico Kočevarjev v „Gechacku“, ki pa tudi slovenski govore, ter se jim božja beseda v slovenščini oznanjuje. Ta kotichek so nemški pjonirji izvohali, ter sklenili, ne samo Gecha-ckarje pogina rešiti, ampak vso faro Drago ponemčiti. Zgodilo se jim je uže nekaj po volji. I kdo je bil, ki se je izkazal prvo iz-dajico svojega naroda? — Nek kaplanček, ki čuje na ime Mazgon, in vandra po svetu, ko večni žid, nij mogel prenašati, da je šola v Dragi slovenska — dregal in dražil je tako dolgo, da so prišli v šolski krajni svet sami Kočevarji, tako, da je spodrinila peščica Kočevarjev vse druge farmane slovenske. Pravijo, da je uzrok temu tudi to, ker omenjeni ka-planček nij mogel se sprijazniti s poštenimi načeli duhovskimi in političnimi gospoda žup-nika. Čudno je le to, da se tako človeče, ki je iz golj usmiljenja bilo sprejeto, od drugod pregnano — mej našo vrlo duhovščino, upa svojo puhlo glavico povzdigniti, ter rovati zo-per narod slovenski.

Nemški „schulverein“ pod vodstvom Weit-loffovim je obetal Draganom poslati iz Nemčije kapelana ter ga izdržavati na svoje stroške, da bi Dragane nemški učil ter jim nemški pridigaval. Vse te nakane pa se rode neki v kočevske metropoli, kjer ima Weitloff pod komando gimnazijskega vodjo, rojenega Tirolca, svoj gränz-generalštáb! Kakor se čuje, nas osreči imenovani Benedikt na spomlad ali pa v velicah šolskih praznikih s to nemško-kulturno misijo! Kadar zapoje po našem gorovji boben teh misijonarjev, ti, „Narod“, zopet pišem.

Košamadinar.

S Krasa [Izviren dopis.] (Nova vo-litev učiteljskih zastopnikov v c. kr. okrajni šolski svet v Sežani. — Be-seda za Cvekov spomenik.) Učitelji sežansko-komenskega okraja bomo kmalu imeli novo volitev dveh tovarišev, ki nas bo-deta zastopala v c. kr. okrajnem šolskem svetu sežanskem. Do zdaj sta častno to službo oprav-ljala gg. Anton Leban, nadučitelj v Komnu

se tiha, mirna udanost v usodo. Postave, ki so najbližje, slikane so tako izvrstno, kakor da bi res živele. Na strani leže in sedé tudi turški ranjenci, ki so uže obvezani; usmiljenih sester marljivo krđelo prinaša ranjenikom olajšave; one obvezujejo, izpirajo rane itd.; v ozadji gre pokrajina lahko navkre-ber, na levej v ozadji hišice, nad njimi dim, požar; spredaj pa leže na tleh vse križem puške, kartuši, kape, bodala; vodnjake vidiš, kot na spodnjem Štajerskem na kmetih. To je slika tako strašna, da je treba za nje po-gled imeti jake živce.

„Turška bolnica“ je jedina slika z naj-temnejšimi bojami. Ko prvokrat gledaš to sliko, ne zdi se ti kaj posebnega; čem dalje pa zreš v njo, razgrinjajo se ti strašni prikazi. Po vzetji Plevne bila je namreč v Plevni vsaka kočica spremenjena v bolnico. Jedno teh nam slikar predstavlja. Temna je sobica, ali bolje brlog, v katerej leži množica ranjenikov jeden tik drugzega na tleh na oprhlej slami, na

stoleh, na priprostej mizi itd. Samo skozi raz-drapano malo okence pride malo svetlobe na bled obraz uže vsled ran umrlega Turčina. Ko je Vereščagin po vzetji Plevne hodil po teh turških „bolnicah“, vprašal je necega po-sestnika hiše, je-li so tudi v njegovej hiši ranjenici. „Da, okolo trideset,“ mu odgovori, ali kacih 5 bode uže mrtvih“. Ko je Verešča-gin vstopil v hišo, puhti mu nasproti strašen mrtvašk smrad iz temnih sobic. Bilo je vse mrtvo. Tako je bilo tudi v družih hišah. Po vzetji Plevne so Turki pozabili popolnem na svoje ranjence! . . .

Druga slika, z ruskim napisom Teliš, kaže nam prizore, dokazujoč turško barbarstvo, zversko njih naravo. Ruski strašni polk napal je Turke v trdnjavi Teliš, a bil je odbit. Ka-kor hijene razkropile so se turške čete na bojišči, kjer so ležali ruski mrtveci in ranje-niki. Skrunili so potem trupla mrtvih Rusov, odsekavali jim glave, noge, roke, jemali jim obleko in dragocenosti, oblačili se sami v rusko

in J. Trampuž, učitelj v Kostanjevici, v komenskem okraji. Ker bi bilo dobro, da bi vsak okraj imel svojega zastopnika, svetujem, da pri noveji volitvi glasujemo za g. Antona Leban kot zastopnika v komenskem okraji, a za g. J. Hrovatina, nadučitelja v Sežani kot zastopnika v sežanskem okraji. Bilo bi tudi čisto pravično, da dobimo oba nadučitelja naših štirirazrednic v okrajni šolski svet, a to toliko bolje, ker sta oba sposobna moža, vneta za učiteljski blagor ter vrla narodnjaka. Vsakako hočemo v okrajni šolski svet dobiti svoje ljudi, ki so neustrašni zagovorniki naših pravic, nikari pa kakih klečeplazov! Gospod Leban in Hrovatin sta moža, katera spoštujemo in v koja lahko stavimo zaupanje svoje; nju volimo jednoglasno zastopnikoma v c. kr. okrajni šolski svet!

Kakor znano, umrl je 22. feb. lanskega leta v Sežani nadučitelj Leopold Cvek v 38. letu svoje dobe. Kaj je z njim izgubilo naše šolstvo in naš narod sploh, o tem ne bodem tu obširneje pisal, pa saj je njegove zasluge ocenil že kraški učitelj Gradimir piscoč o njem v 9. listu lanske „Edinosti“.

In glejte, umrli Leopold Cvek nijma na sežanskem pokopališči dostojnega spomenika, ki bi kazal, da tu hrani hladna zemlja ostanke druzega pokojnika, moža, ki je bil narodu slovenskemu ves čas svojega žitja vrl sin, ki je zanj se potegoval, zanj delal do zadnjega mu vzdih. Učitelji kraški! Uže dne 1. t. m. v Sežani dokazoval sem nekaterim, da zahteva bratoljubje naše, naša hvaležnost nasproti vrlemu pokojniku, da mu postavimo dostojen spomenik. V to naj dela naše učiteljsko društvo sežansko-komensko. Z glavnico, ki mu je na razpolaganje, lahko bi pripomoglo v napravo Cvekevega spomenika; a če bi denar le ta ne zadostoval, napravi naj naše društvo besedo v Sežani v Cvekovi spomin, katere čisti dohodek naj bi se porabil za spomenik. Naše društvo ima svoj pevski oddenek, ta naj se vzbudi, naj prične delovati; ali bomo zmerom tako brez poštenega ubranega petja?! Odvrški letargijo požurimo se, da še v najkrajšem času ukrenemo kaj izdatnega v blago svrhu. Naj te moje besede ne ostanejo glas vpijočega v puščavi!

Domače stvari.

— (Nekaj o nemškej kritiki.) Rudolf von Gottschall, ki slove mej Nemci za

vojaško opravo. Slika nam predočuje prizor, ko je Turek oblekel vojaško suknjo v boji palega ruskega častnika, okinčano z mnogimi redi, križi in medalijami. Drugi Turki stoje okrog njega, ter se mu prav divje smejo. Ne daleč od tega prizora kleči Turek pri mrtvem truplu; slekel mu je uže suknjo, odpel mu je ravnokar hlače, ter se pripravlja, da mu jih sleče. Kolikor so Turki našli še živih, te so usmrtili pod groznimi mukami. Na širnem polju vidi se več taci prizorov. Na levej od Turka, ki je oblekel suknjo ruskega vojaškega dostojanstvenika, sedi neopisljivo divje smejoč se Turek, ter na golo nogo lenivo obuva škoren, baš izzut ruskemu vojaku. Jedna slika ima rusk napis „dva jastreba“; to sta dva bašibozuka, koje je ruska prednja straža ujela v Drinopolji. Dolžili so ju najkrutejših lopovstev, ropa, da sta živim ženam rezala deteta iz trebuhov...

(Dalje prih.)

vestnega in izvrstnega kritika, pošilja neljeto sem v „Gartenlaube“ svoje „Literaturbriefe an eine Dame“. Časih tudi svoja lastna dela kritikuje, ter razglasa o njih — najboljše sodbe. Večinoma piše o družih, a to površno in neslano, kar pa mu čisto nič ne škoduje, ker še vedno velja za prvaka nemških kritikov. V zadnji „Gartenlaube“ porodil je gospod pl. Gottschall tudi tole pohablivo kritično dete: „Rudolf Baumbach zložil je tudi epično pesen, pogorsko pravljico: Zlatorog, ki leži zdaj v tretjem natisu pred nami. Naslov dozdeval se vam bode tuje-čuden, čestita prijateljica. Zlatorog je čuden divji kozel z zlatim rogovjem, stoječ pod posebnim varstvom belih vil; ali žali Bog, da je Zlatorog slovensk kozel in prav nič nam ne dopada, da je ta pravljica zavita v slovensko obleko. (Kdo vas pa sili, da svoje poete k nam na pašo priganjate!) Imena glasé se vender preveč barbarično: lepe belo oblečene vile, slovenske boginje usode imenujejo se rojenice; to nij beseda, da bi mi pri njej na kaj lepega in vabljivega misliti mogli: majhen, trdolas „kobold“ zove se „skoot“ (kje neki?), in tako trdolasi dozdevajo se nam vsi slovenski pogorski bogovi in pogorske boginje, in tudi kozel z zlatimi rogi, kateri na „naslovnem listu“ straži raj te poezije.“ — In to naj je vestna kritika, izvirajoča iz istega, kar oboli Nemeec „Deutsche Gründlichkeit“ imenuje. Večje bedarije pa uže nijsmo kmalu čitali, kakor je ta, ki jo je zgorej spisal „slavni“ Rudolf pl. Gottschall!

— (Slovensko gledališče.) V ponedeljek zvečer bila je zopet slovenska predstava in povedati moramo takoj, da smo ž njo povsem zadovoljni bili. Žalostna prikazen pa je, da je bilo malo malo občinstva; pogrešali smo v prvej vrsti — skoro vso slovensko inteligenco, ki gre rajši v gostilno, nego da bi podpirala narodno naše gledališče. Pogrešali smo tudi tistih gospodov, ki sicer prokletstvo kličejo nad vsakega, ki se predrzne zahajati v nemško gledališče, a oni sami se tudi za slovenske predstave ne brigajo! Žalostna nam majka!

— (Deželni odbor) je sklenil, da se imajo zarad večje osobne varnosti občinstva, katero obiskuje gledališče, proti nevarnosti ognja sledeče naredbe takoj izvršiti, namreč: 1. na vseh gledališčnih prehodih (mostovžih) in stopnicah imajo razen plinove svečave goreti tudi svetilnice z oljem; 2. na stopnicah na galerijo, kakor tudi na onih, ki drže v lože, se imajo na obeh straneh napraviti železni držaji; 3. mej vsako predstavo naj bodo stranska izhodišča (vrata) iz gledališča jedino le z zapahom zaprta, ključ pa naj se proč vze; 4. vrata iz parterja se imajo tako narediti, da se bodo dale lahko in popolnoma odpreti; 5. na gredi nad odrom se ima napeljati poseben plinovod, vrh tega pa se ima razen na odru tudi še na drugem lahko pristopnem kraju, omisliti naprava, da se v potrebi plin zapre, ako bi ne bilo mogoče zapreti ga na odru; 6. za porabo na odru in na gredéh nad odrom se ima napraviti prenosljivo gasilno orodje (ekstinkterji); 7. za oder se imata omisliti 2 velika volnata koca in rešilna vrv; 8. prvih 5 lož pri tléh na obeh staneh odra naj bode vselej ob času predstave odprtih; dotični p. n. posestniki lož blagovolijo naj torej na splošno korist svoje lože, kadar se gledališčna blagajnica odpre, odpreti dati. Slavno občinstvo, ki hodi v lože, pa se prosi, da naj hodi iz gledališča skozi stranska vrata.

— (Slovenska laška slovnica.) Čujemo, da namerava književni odsek „Matice Slovenske“ nasvetovati v odboru, da naj bi naša Matica izdala laško slovnico. Nesrečnejše ideje je nij na božjem svetu. Italijanisi po Istri bodo nam pač gorko hvalo vedeli, če jim s tako knjigo pomoremo, da se lahonstvo razširi mej Slovenci na Goriškem in po Istri. Saj je še mnogo slovanskih narečij, v katerih nijmamo nikake domače slovnice!

— (Častniki v rezervi) postali so naslednji kadetje: Ignac Pehani, Maksimilijan Abelis, Dragotin Koller, Alfonz Pirc, Josip Zett, Karel vitez Kaschenreuter, Reinhold Hauser, Karel Matzler, Karel Doleyschek in Julij Kramer vsi pri 17. pešpolku baron Kuhn. Pri 7. lovskem bataljonu: Viljem Laschan, sin ljubljanskega župana, Teodor Herz in Friedrich Leeder vsi pri bataljonu. Pri 12. topničarskem polku baron Hartlieb, sta imenovana Beljan Suyer in Anton Pleiweis.

— (Poskušnja z ekstinkterjem) jako majhenim gasilnim orodjem, katero jako hitro pogasi mali ogenj, obnesla se je zadnji ponedeljek na dvorišči velike cigarne fabrike prav dobro. Navzočnega je bilo na stotine občinstva, mej njim g. deželni predsednik Winkler, deželni glavar g. grof Thurn, njega namestnik g. P. Grasselli, župan Laschan in mnogo drugih odličnjakov. Zažgala sta se dva kupa drv politih s smolo in petroljem, a vsacega je pogasilo novo gasilno orodje v dveh do treh minutah. Poskušnjo je vodil jako spretno načelnik gasilnega društva g. Doberlet in je bilo tudi mnogo udov prostovoljnega gasilnega društva ljubljanskega navzočnih. Nova iznajdba bode gotovo jako praktična za to, da se zaduše mali požari v pričetku, posebno v gledališčih, fabrikah itd.

— (Božičnico) bode praznovalo ljubljansko prostovoljno gasilno društvo v salonu restavracije kazinske na sv. Štefana dan ob 6. uri zvečer. Obdarovali se bodo otroci gasilcev, potem bode tombola in loterija na korist gasilnega društva. — Tudi v deških in deklških sirotišnicah ljubljanskih se bode praznovala božičnica, za dečke v Alojzijevišči, za deklice v Lichtenthurnovem zavodu. — Istotako bode božičnica pri družbi katoliških rokodelecev.

— (Gospod Fr. Borštnik,) matematik, rojak Slovenec iz Borovnice doslej na Dunaji, gre za profesorja na gimnazij v Dubrovnik v Dalmaciji.

— (Čitalnica v Spodnji Šiški) ima svoj redni občni zbor v praznik svetega „Štefana“ dan ob 1/2 3. popoldne. Naj bi se častiti društveniki obilo udeležili.

— (Iz Črnomlja) se nam piše: Minoli torek 13. t. m. imeli smo pri nas slovesne zadušnice z azistenco za žalibog prerano umrlim očetom in voditeljem našim, nepozabljivim dr. J. Bleiweisom vit. Trsteniškim. Večni pokoj njega blagej duši!

— (V Taškendu v srednji Aziji,) katerega je še le pred 14 leti Rusom osvojil general Črnjajev, osnovala se je letos 8. novembra ruska banka za srednjo Azijo s kapitalom 100 milijonov rubljev. Velikansk napredek ruske kulture v Aziji!

— (Zahvalo) izrekamo vsem onim, ki so nam na kakeršnem koli način pomagali, ko smo priredili dne 6. t. m. v časten spomin Jurčiču muzikalno-deklamatorično akademijo. Posebe pa moramo imenovati in izreči zahvalo najprej častnemu svojemu udu g. prof. J. Stri-

tarju za prekrasno pesen, katero je v ta namen zložil in poklonil „Sloveniji“, častnemu svojemu udu g. dr. Vošnjaku, ki nam je tako mično opisal življenje slavljenčeve, g. prof. Turkušu za poslano pesen, katerej je dodal napev naš Stanko Pirnat, neutrudljivemu pevovodji g. Jirfku in pevcu g. Mlčochu za prijazno sodelovanje, mlademu umetelniku Poljaku Kochanowskemu, odboru za narodno slavnost v Logatci, ki nam je poslal za ta večer sliko Jurčičevo, slav. uredništvu „Slovenskega Naroda“ in drugim slov. listom, ki so radovoljno tiskali naša vabila in naznanila, godbi našega domačega pešpolka, ki nam je svirala brezplačno in slednjič vsem onim, ki so radodarno „Jurčičevo ustanovo“ tako zdatno pomnožili. Na Dunaji dne 15. decembra 1881. V imenu „Slovenije“

Odbor.

Telegram „Slovenskemu Narodu“.

Z Mokronoga 20. decembra. Nočojšna noč umrl je narodni veliki posestnik Rajmund Vasič iz Skrljevega. Pokop bo dne 22. grudna ob 10. uri.

Vabilo na naročbo.

Ko je pred blizu jednim letom stopil „Ljubljanski Zvon“ pred slovenski svet, obetal je, da bo gojil v prvi vrsti leposlovje v najširjem pomenu te besede (romane, povesti, novele, pesni, potopise itd.); priobčeval sestavke in spise znanstvenega obsega iz različnih oddelkov človeškega znanja; zbiral raznovrstno narodno blago; skrbel za obširen pregled sodobnega slovenskega slovstva in imenitnejših proizvodov drugih slovanskih literatur ter naposled poročal o napredovanju in delovanju domačih in obeslovanskih literarnih društev in umetelnosti in zavodov.

„Ljubljanskemu Zvonu“ bila je vse leto skrb in briga za mnogo obsežni program točno izvrševati, in ako razmišljamo da se je pod našega lista zastavo zbralo nad petdeset odličnih pesnikov, pisateljev in učencev slovenskih, ki hoté tudi v prihodnjem letu naš list podpirati z **izvirnimi** svojimi spisi raznovrstne vsebine, in tolikšno število naročnikov, s kolikernim se do sedaj še nobeden leposloven list slovenski ni mogel ponašati: uverjeni smo, da smo z „Ljubljanskim Zvonom“ ubrali pravi pot. In tega pota hoče se držati „Ljubljanski Zvon“ tudi na dalje ter svojim čitateljem v lepej vnanjji obliki podajati raznovrstnega ukovitega in zabavnega berila.

V obče tedaj ostane program našemu listu tudi bodoče leto neizpremenjen; vendar hoče skrbeti uredništvo za to, da bo odslej **leposlovju** odmerjenega nekoliko več prostora in da bo po novem letu vsaka številka poleg mnogih dovršenih pesnij prinašala vsaj po **tri povesti**. V ta namen pripravljenega imamo nže mnogo pripovednega gradiva, katerega so spisali za naš list dr. J. Mencinger, dr. Ivan Tavčar, Janko Krsnik, Anton Koder, Samostal in še nekateri drugi pitatelji naši. G. dr. Fr. Detela, c. kr. gimn. profesor v dunajskem Novem Mestu, poslal nam je krasno pisan roman „**Malo življenje**“, kateri bo de deset tiskanih pol obsežen vse leto izhajal v našem listu.

Vrhu tega bo de „Ljubljanski Zvon“ takoj v svojega II. tečaja prvih številkah priobčil več zanimljivih sestavkov in doneskov Josipa Cimpermana, prof. Fr. Erjavca, prof. J. Jesenka, prof. dr. Ign. Klemenčiča, Fr. Levstika, prof. S. Rutarja, ravnatelja Jos. Stareta, prof. Jos. Šumana, prof. J. Trdine, Ivana Vrhovca in Ivana Šubica, več pesnij slovečega pesnika X. in še nekoliko drugih spisov od raznih pisateljev naših.

Osobito pozornost hočemo obračati tudi na „Slovenski glasnik“, kateremu smo v Pragi, na Dunaji in v Zagrebu pridobili stalne dopisnike.

„Ljubljanski Zvon“ izhaja po 4 pole obsežen v velikej osmerki po jeden pot na mesec v zvezkih ter stane:

za vse leto . . . 4 gld. 60 kr.
za pol leta . . . 2 „ 30 „
za četrt leta . . . 1 „ 15 „

Za Rusijo, Srbijo, Črno goro, Rumunijo, Bolgarijo in Severno Ameriko stane naš list po 5 gld., za dijake po 4 gld. na leto.

Ceno našemu listu morali smo za neznatnih letnih 60 kr. povišati in to prvič zaradi dragega papirja; drugič zaradi drage pošte, katerej moramo od vsakega iztisa plačevati po 2 kr. poštnine; tretjič zato, ker se vsem ljubljanskim naročnikom nosi list na dom, in četrtič zategadelj, ker se držimo pravila, da vsakemu sodelavcu svojemu tudi za najmanjši spis plačujemo primerno nagrado. Vsak delavec je svojega plačila vreden in nihče ne more zahtevati od naših pisateljev, da bi komu samo tlako delali.

Tudi sedaj po povišanji ceni ostane „Ljubljanski Zvon“, ki na leto prinaša v vezanih zvezkih nad petdeset tiskanih pol raznovrstnega berila, primeroma še najcenejši vseh dosedanjih leposlovnih listov slovenskih.

Izdatelj in odgovorni urednik Makso Armič.

Skupnih dijaških naročnikov ne moremo sprejemati. Vsak se naroči na svoje ime! Ali ako se nam naročnina tudi skupno pošilja, naznanja naj se nam vselej vsakega dijaškega naročnika natančno napis. Vsakemu bomo list na njegovo ime pošljali.

Naročnino prejema našega lista novi administrator gospod **dr. Josip Staré**, hišni posestnik in c. kr. fin. prokurature adjunkt, v Ljubljani na Marija Terezije cesti h. št. 5, kateremu naj se blagovoljno pošiljajo vsa naročila in strogo administrativnih stvari tikajoča se pisma pod naslovom: **Upravištvu „Ljubljanskega Zvona“** v Ljubljani.

Ljubljanski naročniki morejo se naročati tudi pri gospodu M. Armiču v „Narodnej tiskarni“; a list se bo de vsem nosil na dom in v „Narodnej tiskarni“ ga nihče ne bo de dobival.

Uljudno vabimo vse svoje dosedanje naročnike, da nam tudi po novem letu ostanejo stari prijatelji; uljudno vabimo vse ostale rojake slovenske, da naj podpirajo naš list z novimi naročili; a osobito uljudno vabimo vse pisatelje slovenske, da se zberó v kolo „Ljubljanskega Zvona“. Literatura naša je tisto polje, na katerem se lahko zjedini vsi domoljubi brez razločka stanú in političnega mišljenja. Združimo se in osnujmo v Ljubljani, v pravem središču lepe naše domovine, vsega slovenskega razumnštva dostojen leposloven in znanstven list!

V Ljubljani meseca decembra 1881.

„Ljubljanskega Zvona“ uredništvo.

Dunajska borza 20. decembra.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih . . .	77 gld.	—	kr.
Enotni drž. dolg v srebru . . .	77	90	„
Zlata renta . . .	93	60	„
1860 drž. posojilo . . .	133	—	„
Akcije narodne banke . . .	848	—	„
Kreditne akcije . . .	358	—	„
London . . .	118	90	„
Srebro . . .	—	—	„
Napol. . .	9	42	„
C. kr. cekini . . .	5	61	„
Državne ma ke . . .	58	25	„

Akademsko društvo „Slovenija“
na Dunaji naznanja v imenu slovenskih visokošolcev prežalostno vest o smrti gosp.

Josipa Maška,

pravnika,

doma iz Radovljice na Gorenjskem, kateri je izgubil mlado svoje življenje pri groznem požaru v gledališču na Ringu dne 8. t. m. Dasi trupla ni bilo moči najti, se vendar o njegovej smrti ne dá dvojiti.

Črne maše bral bo de prijatelj-rojak na Dunaji. (729)

Blag mu spomin!

Št. 17.687.

(728—1)

Razglas.

Ker se je pri psih vnovič pasja steklina konstatirala, primoran je magistrat prebivalce opominati, da naj dotične, javno razglašene naredbe strogo spolnujejo. Posestniki, ki ne bodo svojim psom dobre torbe dali, ah katerih psi bodo prosto okolo letali, bodo se tudi tedaj c. kr. državnemu pravdnistvu naznanili in kaznovali, če prav njih pse konjederec ne bo ujel.

Mestni magistrat v Ljubljani,

dne 18. decembra 1881.

Župan: Laschan.

Na prodaj

je po ceni več „fisnarmonik“, „laierkostnov“ za **tičle** in **orglje** s harmonijumom; poizve se v **Maletovem gradu št. 8.** (721—2)

Naznanilo za božič.

Kot jako primerna darila priporočam slavnemu občinstvu:

Fotografije, knjige, pisalne mape, papir z monogrami, konfekcijski papir, družinske igre, priprave za slikanje itd. Veika izbira **pesnij, slikanih knjig, krasnih del, knjige za mladino, dekoracije za božična drevesca** po najnižej ceni. Izložba je v mojej prodajalnici. K obilemu nakupovanju vabi

(722—2)

spoštovanjem

J. Giontini.

Umetne (595—17)

zobe in zobovja

postavlja po najnovejšem amerikanskem sistemu v **zlatu, vulkanitu ali celulojdu** brez bolečin. **Plombira z zlatom** itd.

Zobne operacije izvršuje popolnem brez bolečin s prijetnim mamilom

zobni zdravnik A. Paichel,
poleg Hradeckega mostu, v I. nadstropji.

Za

božična in novoletna darila

priporoča se (694—3)

fotografični atelier

R. KRACH,

v Pavšinovej hiši, v Gledaliških ulicah št. 6.

Podpisani izdeluje vsake vrste

pušk za lov in streljanje v tarčo

po najboljših in najnovejših zistemih po jako nizkih cenah. Prenaredbe in poprave se brzo oskrbé; isto tako prodajam vsake vrste **lovske priprave**. — Za dobro delo se jamči.

Fran Gahlert,

(656—5)

puškar v Borovlji (Ferlach).

Dr. Sprangerjeve

kapljice za želodec,

priporočane od zdravniških avtoritet,

pomagajo takoj, če ima človek krč v želodec, migréno, feber, ščipanje po trebuhu, zaslinjenje, slabosti, če ga glava boli, če ima krč v pr.ih, mastno zgago. Telo se hitro očisti. V bramorjih razpusti bolezensko tvarino, odvajajoč črve in kisline. Davici in tifusu vzamejo vso zlobo in vročino, če se zavživajo po ž. žličke vsako uro, ter varujejo nalezljivosti. Človeku diši zopet jed, če je imel bel jezik. Naj se poskusi z majhenim ter se prepriča, kako hitro pomaga to zdravilo, katero prodaja lekarnar g. **J. Svoboda** v Ljubljani, a flacon 30 in 50 kr. av. velj. (247—57)

Gastlov kri čistilen čaj,

to jako vplivno zdravilno sredstvo iz dobrih, nedražilnih, odprtje pouzročujočih zelišč, odpravi vsako nabiliranje žolča in zlez, oživlja prebavljalni aparat.

Gastlove posladkorjene kri čistilne kugljice

(škatljica po 30 in 50 kr.) (624—8)

so najbolj renomirano, najcenejše, pripravnejše sredstvo proti zaprtju, migréni, hemoroidom, krvnemu natoku, revmi in podagri, proti boleznim na jetrih in žolci, proti izpahnenju. Najboljše blato odpravlja joče sredstvo za žene in otroke.

Pravi so oni preparati, ki nosijo firmo centralne zaloge: **Lekarna „pri obelisku“** v Celovci. Zaloga v Ljubljani: V. Trnkoczy; v Postojni: A. Leban; v Kranji: K. Šavnik; v Logatci: Al. Skala; v Zagorji: A. Mihelič; v Semlinu: J. Straub.

Važno za otroke.

Statistični izkazi konstatirajo, koliko naših ljubih otrok pograbijo infekcijske bolezni, kakor diphtheritis, osepnice, škrlatica itd. Kaj naj počenemo? vpraša skrben oče. „Svoje otroke pred nalezljivostjo varovati“, je jedin pripomoček. Da se to doseže, mora se storiti kontagijum v zraku neškodljiv, kar se pa more storiti le z Bittnerjevim konifernim spritom. Ta prinese razpršen prijeten balzamičen duh smerekov v sobo in ob jednem čisti zrak po velikej vsebini ozonirujočega kislega. Razen antiseptičnega vpliva je Bittnerjev koniferni sprit tudi priznana izvrstno zdravilno balzamično sredstvo pri boleznih v respiracijskih organih. Bittnerjevega konifernega sprita velja steklenica 80 kr., 6 steklenic 4 gld. in razprševalni aparat 1 gld. 80 kr. pri Jul. Bittnerji, lekarji v Rihnovu, Niž. Avstrija, in (603)

v Ljubljani: pri **Jul. pl. Trnkoczyji.**

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.